

DELAVEC

Glasilno Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Za slučaj stavke.

V letošnjem letu se je borba med delom in kapitalom zelo poostrila. Nekaj stavk imamo že za seboj, med njimi stavko v tovarni Westen v Celju, ki je bila ena izmed najdalgotrajnejših, kar se jih je v Sloveniji kdaj vršilo.

Vsa izkustva, ki jih v posameznih gibanjih pridobimo, je treba zabeležiti, da prihranimo drugim delavcem, ki se bodo nahajali v enakem položaju, marsikatero težkočo.

Predvsem se moramo zavedati dejstva, da so naše organizacije mlade in ne razpolagajo z velikimi sredstvi. Že pred stavko je treba pripraviti vse potrebno, da se dobi zanje zasilnega dela. Povrh je pa treba med delavstvom pri vsaki priliki vzgajati zavest, da morajo oni, ki ne stavkajo, s primernim stavkovnim davkom podpirati stavkujoče.

Onim delavcem, ki nameravajo stavkati je treba pred stavko natančno orisati ves položaj, ne prečrno in tudi ne prerokovati, temveč odkritosrčno tako kakor je. Vsako navdušenje je škodljivo, kajti navdušenje pri trdoti stavke kmalu zgine in, če v ljudeh ni prepričanja, se stavka zlomi.

Stavkam se ne moremo izogniti zlasti še pri nas ne, ko imamo mlad kapitalizem, ki bi svojo industrijo najrajši zgradil s samimi čistimi dobički od delavstva. Ako v svojem pohlepu ne bo našel odpora v delavskih vrstah, je v stanu pomandrat zadnjo ugodnost, ki jo delavstvo ima.

Po drugi strani se moramo pa istotako zavedati dejstva, da se nepripravljene in nedisciplinirane stavke prav radi zlomijo, kar je za delavstvo vsekakor velika škoda. Zlasti oni delavci, ki so šele prišli v organizacije, izgube vero vanje in se jim včasih prav za dolgo dobo odtuje. Spomnimo se stavke železničarjev in njenih posledic, pa si bomo na jasnem, kako se ne sme delati.

Prepričani smo, da se bodo k tej točki oglasili vsi sodruzi, ki so si v raznih stavkah pridobili izkušeni. Tudi o tem vprašanju bo treba temeljite razprave v tisku, na konferencah in na shodih.

Za enkrat prinašamo stavkovni pravilnik, ki je bil na letošnjem strokovnem kongresu sprejet in je obvezen za vse naše organizacije. Naše sodruge, ki so si pridobili v raznih gibanjih izkušeni, pa prosimo, da nam pošljejo svoje pripombe in nasvete.

Stavkovni pravilnik se glasi:

Čl. 1.

Glavni namen organizacij je, da potom strokovne borbe zboljšajo položaj

svojih članov. Zadnje in najjačje njihovo orožje je ustavev del — stavka.

Izogibati se je vseh lahkomišelnosti ter je vedno iskati vseh mogočih izhodov predno se poseže po tem zadnjem orožju. Istotako je treba stavko prilagoditi času in razmeram in jo je napovedati le takrat, če je konjunktura zanjo ugodna.

Čl. 2.

Da se preprečijo divje stavke, ki moč in ugled organizacij le oslabijo, in da se stavkovna politika usmeri, se morajo vse organizacije in njih podružnice strogo držati stavkovnega pravilnika.

Čl. 3.

Zaupniki delavstva v podjetju, ki namerava stavkati, morajo najprvo sporočiti to svojo namero svoji centrali potom podružničnega odbora, katera mora o tem obvestiti tudi Strokovno komisijo. Če se nahaja podružnica v celjskem okrožju mora centrala o tem obvestiti tudi okrožno strokovno komisijo v Celju, če pa se nahaja v mariborskem okrožju, pa okrožni strokovni komisiji v Mariboru, itd.

Čl. 4.

Skupina, ki zahteva od svoje centralne, da prizna in podpira stavko, mora izpolniti vse vprašalne pole, ki jih centrala pošlje. Poročati mora pred vsem:

a) koliko delavcev je zaposlenih v dotičnem podjetju;

b) koliko jih je organiziranih v organizaciji, koliko pri nasprotnih organizacijah in koliko je sploh neorganiziranih;

c) kakšen je delavni čas v dotičnem podjetju, če se delajo nadure in kako se te plačujejo;

d) kakšna je najvišja in kakšna najnižja plača;

e) s kolikim premoženjem razpolaga podružnica in s kakimi denarnimi sredstvi razpolagajo delavci, ki nameravajo stavkati;

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din, celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p,

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani, ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

f) je li dobiti v dotičnem kraju zasilnega zasluzka in koliko delavcev bi prišlo v pošte;

g) s kakšno vsoto denarja more izhajati oženjen delavec v dotičnem kraju.

Čl. 5.

Napadalno stavko more odobriti in podpirati centrala le tedaj, če je dobila vse podatke vsaj 4 tedne pred stavko.

Čl. 6.

Če je centrala stavko odobrila in je sporazum mirnim potom nemogoč, naj podružnica ozir. zaupniki skličejo zborovanje, katerega se mora udeležiti vsaj 80% v podjetju zaposlenega delavstva. Izvrši naj se tajno glasovanje po listkih. Ako je glasovalo za stavko dve tretjini navzočih članov, naj se izvoli stavkovni odbor in 3 do 5 članov. Uspeh glasovanja je nemudoma javiti centrali, katera mora obvestiti Strokovno komisijo.

Čl. 7.

Centrala sme stavkujoče delavce zaposliti pri vseh zasilnih delih bodisi v kateremkoli kraju, da si s tem olajša izdatke.

Čl. 8.

Centrala, podružnica in stavkovni odbor so dolžni voditi natančno statistiko o podporah iz centralne blagajne, kakor tudi od prostovoljnih prispevkov. Istotako je zabeležiti izgubo stavkujočih na plači.

Čl. 9.

Vse organizacije naj v svrhu lažjega boja v stavkah ustanovijo stavkovne sklade.

Čl. 10.

Če bi se zaupniki ali podružnice ne držale pravilnika in njega določil, tedaj se stavka ne sme napovedati v imenu organizacije, centrala nadalje ne nosi nikakih iz stavke izvirajočih stroškov in nikake odgovornosti.

Ženam sveta!

Resolucija, ki je bila sprejeta na mednarodnem strokovnem kongresu v Rimu:

Ve žene Nemčije, Francije, Anglije, žene velike evropske ljudske družine in ve žene drugih delov sveta in plemen, ve ki ste v vojni pretrpele enake nepopisljive muke!

Dan in noč, skozi mnogo let, vas je mučil isti smrtni strah, za one, ki ste jih ljubile. Dan in noč je šel v vseh jezikih, isti obupni klic iz vaših ust.

V vseh deželah ste ve, — da ste vaše otroke preživele — z manjšimi močmi in za nizke plače, vršile delo moških.

In zakaj vse to? Ozrite se okoli sebe, žene! Ali je bila že kedaj večja sila, kakor je bila sila onih, katerim je »Hvaležnost domovine zajamčena«.

V zmagovitih, kakor tudi v premaganih državah še ni bilo take bede med ljudstvom na eni strani — pa tudi ne takega bogastva maloštevilnih na drugi strani.

V zadnji vojni je bil samo eden poražen: Delavstvo v vseh deželah. In samo eden zmagovalac: Mednarodni kapital. Ampak s tem še ni zadosti. Mi stojimo na predvečerju novih spletk.

Se nikoli se ni oboroževalo s tako mrzlično gesto, kakor danes po »Vojni za dokončanje vojn«. Še nikoli niso vlade porabljale take velikanske vsote za nabavo morilnega orožja, kakor sedaj, kadar je pa treba, brezposelnim rešiti golo življenje, otrokom dati človeku dostojno vzgojo in ljudstvu strehe — takrat pa izjavijo, da je bankerot.

Ako je vlada v Washingtonu skrčila grajenje vojnih ladij, je to samo radi tega, ker se je iznašlo uspešnejše razdiralno sredstvo, sredstvo, s katerim se na mah uničijo mesta in prebivalstvo.

Čez pomorjeno ljudstvo si segajo v roke Stinnes, Armstrong in Crezot in sklepajo nove priprave za bodočo vojno, med tem, ko ljudstvo še stoka pod posledicami pretekle vojne.

Žene! Da se to vojno prepreči, je potrebno spoznati vzroke! Skozi meglo patriotskih laži morajo vaše oči spoznati enostavno resnico: Dokler se bo ljudstvo mesarilo za interese ene male skupine izkoriščevalcev, ki imajo od tega svoje dobičke, toliko časa je nadmoč izkoriščevalcem zajamčena.

Vsa velikanska stavba militarizma je grajena na zaslepljenosti in neenakosti ljudstva.

Samo eno sredstvo je, da se vojne za vedno preprečijo. To sredstvo se imenuje organizacija, spojenost vseh protivnikov vojn.

Da zrušimo silno moč imperializma, moramo ustvariti še silnejšo moč, in sicer armado, v kateri gredo žene ramo ob ramih z delavci vseh dežel v boj proti vojni. Za to armado je Mednarodna strokovna zveza središče.

Da to ne ostanejo samo besede, je ta zveza že dokazala s tem, da je prvič v

zgodovini vodila mednarodno svetovno silo delavstva v boj proti starim kapitalističnim silam. Ona je bila, ki je leta 1920, proglasila mednarodni bojkot madžarskim krvosesom. Ona je bila, ki je v istem letu s mobilizacijo delavske armade nastopila proti transportiranju orožja za Poljsko in s tem preprečila nameravani napad na sovjetsko Rusijo. Ona je tista, ki je 15. in 16. novembra 1921 sklicala zastopnike transportnih, premogokopnih in kovinarskih delavcev vseh dežel v Amsterdam, da izvede generalno stavko proti vojni in ne samo, da to samo sklene, temveč da to tudi organizira. Ona je tista, pod čigar vodstvom se je ustanovila internacionala delavk in mladinskih delavcev in ki pregleduje to moč.

Milijonska armada, ki stoji za njo, je danes ne samo močnejša, temveč tudi odločnejša nego ona, ki je bila v avgustu 1914. poražena. Toda ona še ni dovolj močna. Zatorej žene polnite vrste! Ne mislite: »Na meni posamezni ni dosti ležeče.« Vsaka posamezna je en kamen v tej veliki stavbi.

Še niste dosti napravile, ako ste strokovno organizirane! Potreben ni samo vaš prispevek, temveč vaše sodelovanje je potrebno. Ve morate agitirati za Vašo organizacijo, ve morate druge organizirati, ve morate neutrudljivo pojasnjevati in delovati med vašimi tovarišicami v obratu in v vaši družini doma!

Ve, ki dajete življenje, ste od narave zato poklicane, da korakate v ospredju v boju proti morilstvu in razdorju.

Ve, ki vojno mrzite, ste poklicane, to največjo in edino sveto vojno voditi. **Žene vstopite v bataljone delavske armade!**

Socialna politika.

Brezposelnost.

Delavski trg se je v letošnji spomladi na celem svetu nekoliko zboljšal. Poživelo se je proizvodnje, uvedla so se zasilna dela in tudi uprave so pričele naročati blago.

Francoski »Ekonomist« je o brezposelnosti podal sledečo sliko: Na celem svetu je 10 milijonov brezposelnih delavcev, od katerih odpade na Evropo 4 milijone. Brez posebnih podpor so splašali 1. 1921, na celem svetu 12 tisoč milijonov zlatih frankov. Vsa škoda, katero je povzročila brezposelnost se ceni na več kakor 100 tisoč milijonov zlatih frankov. Francija je na brezposelnosti najmanj trpela. V prvi polovici leta 1921, je bilo 60—90 tisoč brezposelnih, od oktobra naprej pa o brezposelnosti sploh ni mogoče govoriti. Letos meseca aprila so izplačali le 6354 delavcem brezposelno podporo.

Na Angleškem so delavske organizacije predlagale, naj bi se uredilo vprašanje brezposelnosti na ta način, da bi vlada naročila več javnih zgradb, kjer bi brezposelni dobili dela. Reakcionarni angleški parlament je pa ta popolnoma umestni predlog odklonil.

Zadolžena Avstrija, v kateri je imelo delavstvo precej velik vpliv na državno zakonodajo je pa dovolila 35.000.000 avstrijskih kron za javna dela in na ta način omejila brezposelnost.

Italijanska vlada je naročila železniški material, da omogoči v bodočih petih letih brezposelnim delo. Kajti med vojno umetno ustvarjena železna industrija se brez državnih nabav ne bo mogla vzdržati.

Na Švedskem je še vedno 150.000 delavcev brez dela. Njihov položaj se je še poslabšal. Pri zasilnih delih so znižali delavcem za 15—20% plače s hinavsko pretvezo, da jih ne morejo v isti višini plačati, kakor so plačani drugi delavci.

V Jugoslaviji brezposelnost sicer ni tako občutna, ker je država po večini kmetijska. A za tiste, ki so brezposelni pa sploh do zadnjega časa ni nihče skrbel in tudi dobivali nikakršne državne podpore. Še le v zadnjem času je dobila »Borza dela« (Državna posredovalnica za delo) nekaj malega kredita, da bo vsaj najbolj prizadetim lahko pomagala. Seveda je tudi ta podpora malenkostna, ker s tremi dinarji na dan pač malo živeti ne bo mogel.

Tudi v tem oziru čaka jugoslovansko delavstvo še mnogo bojev in mnogo požrtvovanja predno se bo to vprašanje uredilo, tako kakor je prav.

Podpiranje brezposelnih.

Ministrstvo za socialno politiko je povelilo z dopisom 2128 z dne 16. maja Državni borzi dela v Sloveniji izplačevanje brezposelnih podpor. Glasom tega odloka imajo pravico do brezposelne podpore vsi brezposelni, ki so se prijavili pri Borzi dela, a jim ta tekom treh dni ni mogla preskrbeti posla, odnosno ga niso našli med tem sami. Izvzeti so od podpiranja:

1. Poljedelski in gozdni delavci ter vsi sezonski delavci za čas sezone, tekom mrtve sezone imajo pa pravico do podpore le oni, ki so se nahajali v živi sezoni na delu.

2. Vsi bolni delavci, kakor tudi oni, ki so za delo nesposobni.

Podpora znaša za glavarja družine 3 Din dnevno, za vsakega družinskega člana pa še po 50 par. Med člane družine se štejejo žena, oče, mati in otroci do 14. leta, vsi pa morajo dokazati, da so nezaposleni, da nimajo nikakega imetja, da ne uživajo nobene druge podpore (tudi invalidnine, katerekoli zavarovalne itd. ne). Podpora se izdaja brezposelnemu nepretrgoma največ mesec dni v letu, izgubi pa podporo, kdor prostovoljno, brez tehtnega vzroka ali vsled stavke zapusti delo; kdor ne bi sprejel od Državne borze dela dodeljenega mu posla, kdor bi podporo trosil za igranje, pijančevanje itd.

Ker je v svrhu podpiranja dodeljena vsota zelo omejena, se bo dovoljevala podpora le najpotrebnejšim (zlasti onim z družino) in tudi samo za kratek čas.

Kdor tedaj reflektira na brezposelno podporo, naj se zgleda od 20. t. m. dalje osebno pri podružnici v Ljubljani ali Mariboru z vsemi svojimi dokumenti. Le v izjemnih slučajih je (oddaljenim) dovoljena tudi pismena zglasitev.

Tako se glasi uradno obvestilo pokrajinskega urada državne borze dela (delavske posredovalnice).

Merjenje gospodarske moči. V poročilu občnega zbora Konsumnega društva na Dunaju beremo, da je to društvo eno najvažnejših na svetu. Ob sklepu poslovnega leta 1919/20 je število 140 tisoč članov, deležni kapital je znašal 3.951.452 K, hranilne vloge pa 15 milijonov kron. Z ozirom na velikanski promet niso ta denarna sredstva zadoščala, razvili so agitacijo in nabrali hranilnih vlog toliko, da je imelo društvo na razpolago 54 milijonov kron. Danes pa ima gotovo znatno večjo vsoto, da more svoj promet obdržati na isti višini. Napravimo primer. Naše Konsumno društvo za Slovenijo šteje danes 20 tisoč članov in ima 4.700.000 K hranilnih vlog in poldrug milijon deležnega kapitala. Za obrat razpoložljiva sredstva znašajo torej 6.200.000 K ali na 1000 članov 310 tisoč kron obratne glavnice. Na Dunaju je to razmerje drugačno. Na 1000 članov je prišlo že l. 1919/20 315 tisoč kron obratnega kapitala. Torej vidimo, da je naša moč šele 2 leti pozneje prišla na isto višino, kot moč dunajskih zadrudnikov. Na boljšem smo danes le toliko, kolikor je danes kupna moč naše krone večja kot je bila pred dvema letoma kupna moč avstrijske krone. Očividno pa je, da to v danih razmerah še vedno pomalem stopajoče draginje nikakor ne zadošča. Vsa društva skušajo doseči povečanje obratne glavnice tako, da kot čebelice pridno zbirajo hranilne vloge svojih članov. Uspeh je očividen. Gospodarsko bomo tem močnejši, čimvečja bo obratna glavnica, zato nalagajmo vse prihranke v svojo hranilnico Konsumnega društva za Slovenijo, ki obrestuje po 4½ odnoso po 5% proti polletni odpovedi.

Kdo ima prav? Med vlagatelji, ki vlagajo svoje prihranke v hranilni oddelek Konsumnega društva za Slovenijo, najdemo najrazličnejša mnenja. Tako piše nekdo, da je vesel, ker mu ne preostaja toliko, da bi si kaj prihranil, češ, hraniti se itak ne izplača. Druga oseba pa piše zopet, da je njeno največje veselje naložiti kaj v hranilnico, srečna je, da more zopet vložiti nekaj kron. Kdo ima prav? Prvi pušča svojim potrebam prosto pot zadostitve. Potrebe rastejo kot gobe po dežju, dohodki pa ne. Pride nezadovoljstvo s samim seboj, zabavljanje na ves svet in leza na samega sebe, ker ne more več zadostiti svojim potrebam. Temu naziranju pameten človek nikakor ne more pritrčiti. Zakaj bistvo življenja ne obstoja v večanju potreb, temveč današnji čas zahteva odrekanje in uskromenje življenja. Draginjo in pomanjkanje bomo premagali takoj, kakor hitro pritisnemo svoje potrebe na najnižjo stopnjo. Geslo, ki ga mora vsakdo, kdor čuti z narodom, venomer ponavljati, je: Varčevanje — varčevanje! Le oni ostane zmagovalci v življenju, ki je najprej premagal samega sebe in svoje potrebe. V premagovanju samega sebe leži sreča posameznika in nas vseh. Zato pa skreujmo svoje potrebe kar največ mogoče. vse prihranke na vlagajmo v hranilni oddelek Konsumnega društva za Slovenijo, ki obrestuje vloge po 4½ odnoso po 5%. Hranilne vloge so dosegle že skoraj 5 milijonov kron! Varčujmo!

Iz organizacij.

IZ STROKOVNE KOMISIJE.

Prijava shodov.

Politične oblasti zahtevajo v zadnjem času, da se morajo prijave za shode kolekovati.

Po vidovdanskim ustavi shodov, ki se ne vrše pod milim nebom sploh prijavljati ni treba.

Dotično pravilo v ustavi se glasi takole:

Člen 14.

Državlani imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja. Natančnejša določila o tem predpiše zakon. Na zborovanja ne sme nihče prihajati oborožen. Zborovanja pod milim nebom se morajo prijaviti pristojnemu oblastvu najmanj 24 ur poprej.

Državlani imajo pravico, da se združujejo v namene, ki po zakonu niso kaznivi.

Naše organizacije naj se torej po tem ravnaajo in naj politični oblasti shodov, ki se vrše v zaprtih prostorih sploh ne prijavljajo.

Ako bi politična oblast delala kake težkoče je treba to takoj naznani štrokovni komisiji, ki bo ukrenila vse nadaljne korake.

Seja celjske okrožne strokovne komisije, se bo vršila v sredo dne 28. junija (Vidov dan) z širšim odborom dopoldno ob 8, vhotelu pri Kroni v Celju. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Poročilo tajnika. 3. Akcija in taktika. 4. Zahteva po razpisu volitev v Okr. bol. blagajno in Delavsko zbornico. 5. Kulturno delo in Delavski svet. 6. Razno. Dolžnost vsakega člana Strok. komisije je, da se seje zanesljivo udelež. One podružnice pa, ki nimajo svojega

? Kam gremo **?**
jutri 25. t. m.

zastopnika v strok, komisiji lahko pošljejo delega-
te, ker je seja izredne važnosti. — Tajništvo.

STAVBINSKA STROKA.

Kamnoseki, kmetoljkarji in sploh vsi v tej stroki zaposleni delavci se nahajajo v mezdnom gibanju v Celju in Ribnici na Pohorju. — Nihče te stroke naj ne išče dela v teh kraljih doktor mezdni boj ni končan.

LESNA STROKA.

Podružnica ljubljanskih lesnih delavskih in sorodnih strok je sklenila na svojem sestanku, da priredi dva ali trimesečni knilgovodski tečaj. Sodrugi, na Vas pa je ležeče, ali se bo vršil ali ne. Komur je kaj za izobrazbo, naj prihlavi svo-
lemu zaupniku, da želi obiskovati omenjeni te-
čaj, potreben ga je itak vsak, predvsem pa va-
ljenj in mlajši delavci, ker je zanje najvažnejše
vprašanje bodočnosti. Zaupniki ne smejo biti sa-
mo na papirju in pri mezdnih gibanjih, ampak
zaupniki v resnici, taki, kakor jih predvideva
novi zakon.

Zaupnike pozivljamo nadalje, da redno obi-
skujejo zaupniške sestanke in tam povejo mne-
nja delavstva, da ne bo nepotrebnega govoriča-
nja po delavnicah. — Predsedstvo.

Leteča pošta v tovarni »Slograd«. Tem po-
tom pozivljamo vse zavedno delavstvo, da ne
sprejema dela v omenjeni tovarni, dokler ne ure-
di tamošnja gospoda razmer, ki vladajo v njenem
podjetju.

Gospodu kovaškemu predelavcu Vallču, pa
bi svetovali, naj ne izkazuje svoje zmoglosti s
tem, da šikanira delavstvo, temveč izkaže naj
svojo modrost v znanju dela. Ne stojimo na sta-
lišču, da bi očledali kruh družinskemu očetu,
ampak to mu pa lahko priporočamo, da svoje
surovosti pustil lepo doma, sicer lahko doživi še
kako nečisto razočaranje, kajti z ljudmi, ki so
poiskovali že vse in so povsod odleteli ter ho-
čejo sedaj na račun delavskih vrst igrati vlogo
priganitca, nimamo milosti.

Pozivljamo še enkrat vse delavstvo, poseb-
no stavbinec, da ne sprejema dela v tovarni
»Slograd«.

Redni mesečni shod, podružnice lesnih de-
lavcev v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 25.
t. m. v veliki dvorani Mestnega doma, ob 9. do-
poldne. Točna udeležba dolžnost.

USNJARSKA STROKA.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih
strok v Mariboru je v svoji seji z dne 15. t. m.
sklenilo pozvati vse svoje podružnice, da redno
obračunavajo, ker edino le na ta način je mogoče
lmeti v organizaciji red. — Odbor.

KOVINARSKA STROKA.

Javornik, Franc Gmajnar in Jakob Jagodic
sta na poziv podružnice kovinarjev izstopila iz
organizacije kovinarjev in to radi tega, ker sta
škodovala organizaciji, s tem, da sta prevzela
v svojem prostem času (po osemurnem delu)
delo v kmetoljstvu, v katerem bi še z drugimi de-
lavci napravljali kamen za tovarno. Organizacija
jih je svarila, svarilo so se odzvali vsi drugi de-
lavci, razen gori imenovana dva. Kaj nam poma-
ga zakon o osemurnem delu, če ga pa taki brez-
vestneži ne znajo braniti in ga kljub pozivu svo-
jih sodelavcev kršijo in poleg tega iščejo zaščit-
to pri policiji, na podlagi zakona »o redu in ra-
du«. Takih, kakor je Gmajnar in Jagodic, ki so
pripravljeni za en »groš« prodati delavske intere-
se, je bolj malo in upamo, da bošta tudi ta dva
naposled uvidela, da je bil osemurnik z dolgo in
težko horbo priboren. Ostali bodo pa šli za pa-
rolo: Osem ur dela, osem ur izobrazbe in osem
ur počitka!

Kovinarji pozor!

Kovinarji zaposleni v tvornici »Smev« v
Bjelovaru so v stavki. Naj nihče ne potuje tja,
dokler ne javimo, da je staka končana.
Centralno tajništvo.

Livarji pozor! Odborova seja sekcije ljub-
ljanskih livarjev se bo vršila v četrtek, dne 29.
t. m. ob 9. dopoldan v društvenih prostorih. Še-
lenburgova ul. 6. II. Dolžnost vseh odborov in
zaupnikov je, da se seje polnoštevilno udeležijo.
Predsednik.

Podružnicam Iesenice, Javornik, Dobrava,
Štore, Guštanj in Muta, da bodo mogoče pregled
članov, ki so upravičeni do bolniške podpore, po-
stanejo vse došedanje prijave k bolniškemu skla-
du s 1. julijem neveljavne.

Vsak član, ki hoče prejemati bolniško pod-
poro (ter se s tem odpove brezposelnosti in pot-
valni podpori) naj izpolni na novo »Pristopno iz-
javo« k bolniškemu skladu. Te pristopne izjave
smo vam te dni razposlali, ter jih vrnite izpol-
njene najkasneje do 1. julija. Na njih navedete
ime in priimek k bolniškemu skladu pristopivšega
člana in njegovo centralno številko.

O zdravstvenih nalogah socialnega zavar-
ovanja je naslov knjižicam, katere je izdala bol-
niška blagajna v Ljubljani. Ker so te knjižice

jako podučne, jih je centrala naročila večje
število, ter razposlala na vse podružnice. Knji-
žice toplo priporočamo. Izvod stane samo 25 par.
Centralni blagajnik.

Blagajniki in zaupniki pozor! V so-
boto 24. junija poteče 25. teden. Člani,
kateri imajo plačane prispevke samo do
17. tedna tekočega leta, morajo ta teden
vplačati, sicer izgube članske pravice.
Podpore vseh vrst se smejo izplačevati
le članom, ki imajo vplačani 16. letošnji
teden. Ako nima član vplačano do teko-
čega, to je 25. tedna, naj se mu manjka-
loči prispevki odračunajo od podpore.

Razno.

Zavod za slepe v Ljubljani priredi s svojimi
golenci dne 26. junija 1922 ob 20. v Narodnem
domu v Celju javno produkcijo, na kar opozarja-
mo delavstvo.

Znižanje davskih plač.

Zadnje čase so se med zastopniki podjet-
nikov in delavcev v kovinski industriji ljubljanske
Benečije začela pogajanja zaradi ponovnega zni-
žanja plač, proti čemur se delavstvo odločno
bori. Pogajanja se nadaljujejo.

Kupčija z denarjem.

Gospodarski položaj naj se že presoja do-
bro ali slabo, banke že znajo vse tako ukreniti,
da si zagotove svoje dobičke. V deželah, kjer
pada vrednost denarja, delajo banke velikanske
dobičke, kar vemo pri nas, a tudi v Nemčiji in
Avstriji se to dogaja. V tistih državah, kjer se
je vrednost denarja zvišala, so banke tudi silno
dobro zaslužile in še zaslužijo, ker so seveda
tudi poskočile cene državnih zadolžnic. Vsled
povišanja vrednosti denarja so v zmagovitih dr-
žavah delnice industrije znatno padle, povsod so
se pa akcije bank obdržale na isti višini. Švi-
carske banke, katere so leta 1921 precej tožile,
so izlačale ravno tako visoke dividende, kakor
pred vojno. Čehoslovaške banke so pa lani do-
segle take dobičke, kakršnih še niso nikoli prej.
— Za banke velja pa v resnici, da, če dežuje,
ali če sije sonce: kupčija z denarjem vedno
nese.

Tudi pri nas bi se lahko to zgodilo.

Pred kratkim je sklenila občina v Osijeku,
da najame mestu posojilo 28 milijonov kron,
katerega bo uporabilo za gradbo delavskih sta-
novanj. Ta občina je najbuj v celi državi bela
vrana, ker do danes še nismo slišali, da bi tudi
katera druga občina mislila na delavska stano-
vanja. Vidimo pač, kako se grade palače in vile
za kapitaliste in nepotrebne urade, ki jih im-
amo že danes preveč in bi jih lahko polovico po-
grešali. Seveda ljubljanska, celjska, mariborska
in druge večje občine na gradbo delavskih stano-
vanj še niso mislile. Saj niso niti toliko močne
in energične, da bi izgnale pritepene Wranglov-
ce, ki zasedajo obsežna in lepa stanovanja.

UTRINKI.

V sedanjem boju proti organiziranemu de-
lavstvu nudi kapitalistično časopisje korporaci-
jam in trustom vso mogočo pomoč. Delavstvo
pa to časopisje kupuje in ga s tem podpira, so-
cialistične pa zanemarja. Ni čuda, da se kapita-
listi ne ozirajo na pozive dobrih ljudi, naj po-
stopajo bolj milostno z delavstvom.

Delavec, ki ne bere svojega glasila, je ne-
popolen delavec. On je hlapec svojega gospo-
darja, nikdar pa ni v nobenem oziru sam svoj
gospod. Ker pravi socialist hoče poznati težave,
zapreke, uspehe in napredek delavskega boja.
Na tej poti ga zvesto spremlja »Delavec«.

Kapitalizem krati delavcu pravico do dela,
in ko se potem v brezposelnosti klati po svetu
— ga vržejo v ječo.

Kapitalistična pravica je taka, da oni, ki de-
lajo nimajo ničesar, dočim oni, ki lenarijo ima-
jo vsega v izobilju.

Dopisi.

Štore. Ko sem 12. t. m. po opravljeni pri-
speli z večernim vlakom v Štore se je nahajala
pri izhodu večja skupina ljudi. Zgledam spu-
ščanje raketov, med katerimi se je čulo strele
iz možnarjev. Radoveden, kaj naj to pomeni
stopim k v bližini stoječemu ter povprašam:
»Kakšno slavnost pa imate danes?« »Ja gos-
pod, naš g. ravnatelj ima god. Naša dolžnost
je, da mu nekaj priredimo. Ali niste slišali stre-

je in videli rakete? Zdal pridejo še godci z
lampijoni in bakljami, pred hišo pa igra god-
ba«. Naenkrat zaslišim iz teme glas: »Hoch an
Feuer!« Sliši se tudi delavska himna: »V voj-
sko pojdemo« drugo se ni razemelo. To je ba-
je pela Marijina družba.

Deputacija delavstva je šla nato k g. rav-
natelju, a se je kmalu vrnila. Nato je prišel
ravnateljev adjutant, ki je povedal, da je dal
g. ravnatelj lepo svoto za zabavni večer, dvig-
nil je klobuček in zaupil »Hach!« meneč, da bo
po njegovem vzgledu vse zakričalo, vendar
med množico ni bilo opaziti pravega navduše-
nja. — Ves ta dogodek mi je bil kakor sanje,
kajti ni še dolgo, odkar sem čital v »Delavcu«,
da se je ta »gospod ravnatelj«, kateremu v čast
se je priredila ta slavnost izrazil, da ne pozna
nobene organizacije in ne njih zaupnikov, ter da
se z njim ne bo pogajal. Izjavil je: »Če vam ne
ugaja, lahko greste! Če ne moreš živeti, pa po-
gini!« Temu gospodu ravnatelju so torej velja-
le te bujne ovacije.

Krščanski socialci imajo torej v svojem
programu slavnosti, mi pa razredni boj. Delav-
stvo, odloči se, kam kreneš! — Kmet iz Savin-
ske doline.

Slov. Gradec. V nedeljo dne 11. t. m. se
je vršil v prostorih gostilne Eisinger strokovni
shod lesnih delavcev, na katerem je poročal
sodr. Čeh z Maribora, o splošnem delavskem
pokretu. Govornik je temeljito obrazložil po-
men mezdnega gibanja v splošnem. Očrtal je
položaj delavstva v Sloveniji ter predložil stav-
ko kovinarjev v Celju, katere je trajala deset
tednov in je izbruhnila radi poskusa razbiti or-
ganizacijo in oropanje Surnika. H koncu so se
delavci in delavke pogovorili o stavljenju
zahtev.

OBJAVE IN ZAHVALE.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem, vse-
mu zaposlenemu delavstvu v kemični tovarni
Moste, ki so mi darovali za časa moje hude
bolezni zneska 800 K in 200 K iz vinarskega
sklada, skupaj 1000 K. Hvala vam za izkazano,
res socialno sočutje. — Logaja Franc.

Podpisani se najsrčneje zahvaljujem vsem
delavcem in delavkam ter g. delovodju v to-
varni kopit v Luki pri Žužmu za nabrani zne-
sek 208 K za časa moje bolezni. — Ivan Ste-
genšek.

Vsem sodrugom in sodružnicam ter g. de-
lovodji se najtopleje zahvaljujem za podporo 166
kron, katere so mi darovali po s. Križniku v
Luki pri Žužmu, za časa moje bolezni. — Jožef
Hernaus.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 19. junija 1922.

Grozovita igra zgodovine, izzvana po se-
binčnosti imperializma in njegovih služabnikov, je
povzročila v nekdanji tako mogočni Rusiji kata-
strofo, ki ima za posledico umiranje stotisočev in
stotisočev nedolžnih žrtev. Pač se je oglašila
ameriška in evropska javnost, da je v interesu
človeštva neobhodno potrebno pomagati Rusiji
na noge. Gospodarsko se pa Evropa brez Rusije
absolutno ne more opomoči. Navzlic temu pa
zavzema pomozna akcija Rusije čudno lice. Ko
je Evropa uvidela, da iz ruske katastrofe ne bo
kovala kapitala, se je njena ljubezen do trpečih
Rusov nekam ohladila. Naravnost čudno, daš
verjetno, pa je to, da je predsednik Zedinjenih
držav ameriških Harding prišel do prepričanja,
naj Amerika Rusiji ukine svojo pomoč, češ, da
je ameriška pomoč v prid le boljševidstvu. —
Očividno gre tukaj za intrige sovražnikov Rusi-
je, ki so uveljavili svoj vpliv pri Hardingu. S
človečanskega stališča je ta korak Hardinga vse-
kakor obsojevanja vreden. Upajmo, da pride Ru-
siji rešitev z druge strani.

Novi japonski minister zunanjih poslov kar
nič ne zaostaja za svojimi evropskimi kolegi, kar
se namreč tiče diplomatskih izjav. Dočim zase-
de japonska vojska Sibirijo, izjavlja Japonska, da
je pripravljena deželo takoj izprazniti, čim se
povrne v deželo mir, ki ga motilo seveda Ja-
ponci sami. Ko izzema japonski kapital kitajske-
ga kulija, izjavlja zunanji minister, da živita obe
državi v najboljšem prijateljstvu in da želi Ja-
ponska Kitajski pomagati. Med kršenjem vseh
pogodb kriči Japonska, da se je treba držati
sklenjenih pogodb. Povsod ista igra, bodisi v
Evropi ali Aziji ali Ameriki.

Položaj v kolonijah, ki so jih zaslužile ev-
ropske velesile, je neizpremenjen. Odpor proti
nasilju, z druge strani nasilnost proti svobodo-
ljubju in stremljenju po osamosvojitvi. Sociali-
stične ideje prodirajo že v najoddaljenejši koti-
čke naše zemlje, ker se z razširjanjem izobrazbe
človeštvo holi in bolj zaveda svojega dostojan-
stva. Ljudje, ki preobračajo lice zemlje, hočejo
po pravici tudi odločevati.

Italijanske čefe v Afriki doživljajo poraz za porazom. Medtem se oglašajo k besedi italijanski nosilci v parlamentu in zahtevajo varstva Italijanov v tamošnjih kolonijah. Vsekakor je to značilno, saj je znano, da tudi Italijani domačinov ne božajo. Vsaj italijanske municijske tvornice ne dajo sklopiti na to.

Koncem tedna se je vršila predkonferenca k posvetovanjem v Haagu, ki bodo nadaljevala razpravljanje v stvarih, glede katerih se niso mogli zediniti v Genovi. Predkonferenca je došla delovne metode. Prava dela konference se prične v ponedeljek. Takoj naj omenimo, da bo konferenca poslovala v dveh komisijah v ruski in neruski. Pravilo, da bo tako poslovanje konference oiajšano. Zanimivo je, da hočejo biti vse države zastopane v ruski komisiji. Jugoslavija pošlje v Haag dva delegata, ki pa bosta funkcijska kot opazovalca. Tudi Amerika je na tem stališču. Vendar je pri tem precejšnje razlike med Ameriko in Jugoslavijo. Amerika daje in ponuja, mi prošimo in žal — ne dobimo.

Francuzi in Angleži se zavedajo, da morajo nastopiti na haški konferenci bolj soglasno, kakor so na genovski. Francoski ministrski predsednik je te dni odpotoval v London, da se razgovori z angleškimi vodilnimi krogi, kaj naj se napravi na omenjeni konferenci. Splošno je evropska javnost prepričana, da brez Rusije ni vzpostave evropskega gospodarstva. Francija in Anglija se vsaka na svoj način trudi, da bi rešila problem pritegnitve Rusije k sodelovanju pri evropski obnovi. Seveda je Anglija mnogo bolj liberalna v svojih nazorih kakor Francija, ki se težko užitiva v sedanje delavsko stanje Italija zavzema, kakor vedno, tudi v tem slučaju, dvoimno stališče, ker pač vedno igra politiko dvojnega obraza Janovega.

V tem času se vrše volitve v irsko ustavodajno skupščino. Volitve se baje vrše popolnoma mirno. Vendar se pri tem neprestano spopadajo vladne čete in sinfalnovski uporniki.

V italijanski socialistični stranki je bilo že dalje časa opažati neko razkolno gibanje, ki tudi ni bilo brez slabega vpliva na vlado. Sedaj pa je svet italijanske socialno-demokratske stranke sklenil, in sicer na predlog sodr. Serratija, da je na vsak način treba vzdržati edinstvo stranke in se vzdržati sodelovanja v vladi.

Jugoslovanski in avstrilski delegati so že odpotovali v Benetke, kjer se bo vršila pametna konferenca, ki bo razpravljala o pravnih vprašanjih južne železnice, ki jih je povzročilo polovno stanje.

Kakor na Madžarskem v obče tako so dosegli tudi na Burškem socialisti pri volitvah lepe uspehe. Nova izvoljena skupščina se sestane danes. Krščanski socialci nameravajo, stopiti v opozicijo. Legitimisti pa bodo manifestirali za Habsburžane. Vsekakor bo to zanimiva komedija.

Na robu gospodarskega propada snuje Avstrija novo emisijsko banko. Če li bo to kaj pomagalo, ne vemo.

Tudi Bolgarili ne gre mnogo bolje. Postavila pa se je na stališče Nemčije in pokazala antantni roge. Ministrski predsednik je kratkoma izjavil, da Bolgarlija ne more plačati vojne odškodnine, ako li antantia ne pomaga. Bolgarili nimajo vzeti ničesar, za antantia pa pomeni to minus v njenih računih.

Albanci so ost svoje politike obrnili proti Italiji. Italija je hotela Albanijo izkoristiti s svojo pošto. Končno je bilo to Albancem preveč in jeli so npadati italijanske poštarne urade oo Albaniji, predvsem v Skadru. Kako bo Italija tolačila to početje svojih plačancev proti Jugoslaviji, je težko povedati.

Poročila o Ljenski bolezni niso bila povsem točna. Po zadnjih vesteh se mu zdravje boljša. Je pač korenina, ki bo delala še mnogo preglavic zapadnjakom.

V Zagrebu se je otvoril vzorčni velesojem, imenovan »Zagrebački zbor, ki naj bi pomenil triumf jugoslovanskega kapitalizma. Vsa prireditelj je izšla iz židovskih krogov, a zaostala za svojevrstnimi prireditvami v drugih državah.

Po burni debati, ki se je vršila v zakonodajnem odboru o volilnem zakonu, je bil večeraj zakonski načrt v specialni debati sprejet. Prav posebno ni z njim zadovoljna niti vladna večina, ker je precej čudno skrpučan.

Različne homafie so povzročile, da je večina muslimanskih poslancev izstopila iz vladnega bloka. Kakor sodijo, je neobhodno potrebna rekonstrukcija vlade, kar se zgodi prejkone, še predno bo predložen zakonski načrt volilnega reda narodni skupščini.

Naši gospodarski krogi so se vendar toliko spametovali, da so jeli misliti na to, da bo treba skleniti z drugimi državami trgovinske pogodbe. Te dni so se uvedla pogajanja s Poljsko, in vse kaže, da pride v tem oziru do uspeha.

Gospod Pašič še ni okrevaj in mora iti na bolovanje. Pride na Bled, kjer se že nahaja njegova

va rodbina. Gospodom je prijetno, ko smejo zboleti, kadar se jim poljubli.

Smrtna obsodba atentatorja Stetiča je bila v najvišji inštanici potrjena. Njegovi sorodniki so odpotovali na Bled, da osebno prosijo kralja za pomilostitev. Stejič baje odklanja pomilostitev.

Gospod pokrajinski namestnik in minister v pokuju Hribar je v velikih skrbeh, ker bodo v kratkem imenovani veliki župani in se bo izvršila likvidacija pokrajinskih uprav. Pravilo, da so Hribar pri imenovanju prezrli.

Posledica bankokratske afere, ki se vnela med prejšnjimi in sedanji imetniki Jadranske banke, je imela za posledico, da le podal minister dr. Žerjav demokratskemu klubu ostavko. Vsekakor nam je pričakovati zanimivih razočaranj.

Vlada je nasliho in brez pravne podlage razpustila mestni svet ljubljanski. Tako delajo oblasti same, da se ruši in moti red v državi. Zakonj pa itak več ne veljajo.

Dne 17. t. m. se je vršila prva seja osrednjega urada za zavarovanje delavstva, in sicer v prostorih zagrebške bolniške blagajne. O poteku bomo še poročali.

Na Slovenskem se je končno dvignilo celo uradnišvo, 17. t. m. so stopili v stavko uradniki in delovodje v Strojnih tovarnah in Ilvarnah v Ljubljani. Delavstvo je solidarno z njimi in svojih simpatij noče prodati za darove podjetnikov.

Reško vprašanje se razvija za Italijo nevoljno, kar ni čudno vspričo norosti, ki jih uganjajo fašisti. Predsednik zakonite reške konstituante se mudi sedaj v Kraljevicu in pričakuje skorajšnjega povratka na Reko.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: France Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Meznarič.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilno vlogo vank delavnik od 8. do 13. ure

in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obratni se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posejita daje svojim zadrugnikom proti vknjžbi, na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se oskomptujejo po bančni obratni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Veliko zalogo špecerijskega in manufakturnega blaga

(zadnje novosti) priporoča svojim članom

Konsumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telef. int. št. 178.

Ljubljana. Pošt. črk. rač. 10532.
Brzj. nast. »Nedes' Ljubljana.

Centrala: Ljubljana VII, Žibertova ulica št. 269.

Podružnice: Ljubljana: Kolodvorska cesta št. 56, Sodna ulica št. 4, Bohoričeva ulica št. 12, Trnovo, Rožna dolina, Glince; dalje: Celje, Štore, Rogatec, Radeče, Poljčane, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Sv. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Somišljeniki: Le v prodajalnah svojih zadrug kupujete vedno najbolje in najceneje!

Pristopnina K 10. Kdor še ni član, naj pristopi! Dalež K 200.

Zelo prijetno pri ribanju hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje kože zob in ust deluje lekar-narja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“. Mnogo je močnejši in boljši kakor francosko žganje in že 25 let priljubljen. 3 dvojnate steklenice ali 1 špeciialnu steklenicu skupaj z zamotom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 334, Hrvaško. aa

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistečega osvežujočega delovanja najbolj-sega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zamotom in poštnino za vsakoga 3 dvojnate ali 1 špeciialna steklenica . . . . . 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenica . . . . . 300 K
24 " " 8 " " . . . . . 570 K
36 " " 12 " " . . . . . 800 K

POŠTININE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni kliniči 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa šumskimirsi 60 K; Glycerin 16 K in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 K in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekar, STUBICA donja Elsatrg št. 252 Hrvaško.